

MICHAELA SCHOK

Honden met een missie voor veteranen met PTSS

'Rugdekking van een buddyhond'

Buddyhond KNGF

Een specifieke groep veteranen lijkt baat te hebben bij een buddyhond. Wat is een buddyhond? En wat kan een buddyhond betekenen voor getraumatiseerde veteranen? Wat is het effect van buddyhonden voor veteranen met PTSS? Michaela Schok sprak over dit nieuwe fenomeen met twee experts. Hoofdinstructeur KNGF Geleidehonden Kees Tinga traint buddyhonden voor veteranen en vertelt gepassioneerd over zijn werk. Projectleider Martine de Ruiter vertelt over het onderzoek naar de effectiviteit van buddyhonden.

Wat is een buddyhond?

Kees Tinga: 'De eerste geleidehond in Amerika heette Buddy. De honden voor veteranen met PTSS hebben we ook buddyhonden genoemd. Buddy betekent maatje. Het is eigenlijk een soort geleidehond. Rassen die daarvoor in aanmerking komen zijn (golden) retrievers en herdershonden, die zijn goed te trainen. Mensen denken bij een geleidehond vaak aan wat zo'n hond allemaal doet ter ondersteuning van iemand die bijvoorbeeld blind is. Maar een geleidehond vormt de verbinding met de buitenwereld en geeft mensen zelfvertrouwen. Men is niet meer alleen en kan meer zelfstandig doen. In vergelijking met geleidehonden zijn buddyhonden minder dominant. Beide hondensoorten moeten wel emotioneel stabiel zijn, en niet snel ergens van schrikken of bang zijn. We zijn destijds begonnen met de inzet van buddyhonden voor mensen met autisme. Via contacten in Amerika hoorden we dat hulphonden ook worden ingezet bij uitgezonden militairen die gewond zijn teruggekeerd en ledematen mis-

sen of op een andere manier gehandicapt zijn. Wij hebben er in eerste instantie voor gekozen om hulphonden in te zetten bij veteranen met PTSS. Maar dat kan in de toekomst worden uitgebreid naar andere geüniformeerden.'

Wat kan een buddyhond betekenen voor een veteraan met PTSS?

Kees Tinga: 'Uiteraard is het erg belangrijk om een goede match te vinden tussen hond en cliënt. Daar begint het mee. Bij onze eerste cliënt die veteraan was hebben we zo snel resultaat gezien. Hij was getrouwd maar sliep apart van zijn vrouw omdat hij nachtmerries had. Hij hoopte door een buddyhond weer thuis te kunnen gaan slapen. Daar hadden we in eerste instantie een paar maanden voor uit getrokken. Maar na een paar avonden sliep hij weer thuis. Daar werden wij stil van. Bij deze veteraan bleek het belangrijk dat de hond zijn baas wakker maakte tijdens een nachtmerrie. Een andere veteraan durfde weer mee te wandelen op het Malieveld tijdens het defilé met zijn hond. We leren hon-

den te blokken, dat zij gaan staan tussen de baas en anderen die zij op straat tegen komen. Een hond geeft verder regelmaat en structuur, door de hond komen veteranen met PTSS weer naar buiten. Honden geven ook emotionele steun en voelen wanneer het niet zo goed gaat met de baas. Dan komt de hond bij je liggen. Mensen hebben het idee dat ze bij een hond hun verhaal kwijt kunnen. Tijdens een intakegesprek worden specifieke wensen en behoeften geïnventariseerd. Laatst bijvoorbeeld, wilde een veteraan 'rugdekking' van een buddyhond. Dat deed zijn vrouw eerst, en hij wilde dat een buddyhond deze taak zou overnemen. Dat kan getraind worden. Er zijn trucs voor om dat aan te leren, maar verwacht er ook geen wonderen van. Tot nu toe zijn er twee veteranen met PTSS die een buddyhond hebben. En er zijn twee honden in training als buddyhond. Veteranen die een beroep op ons doen hebben deelgenomen aan diverse missies van Libanon tot Afghanistan. In eerste instantie hadden we geen expertise op het gebied van PTSS. Dat hebben we gevonden bij De

Basis en zij leveren cliënten via het maatschappelijk werk. De maatschappelijk werker van de cliënt is ook nauw betrokken bij het hele traject van het opleiden van de buddyhond. Het is een erg plezierige samenwerking met De Basis.'

Martine de Ruiter: 'Deze samenwerking stelt ons in staat om heel zorgvuldig te werk te gaan met de inzet van een hulpmiddel waar een cliënt werkelijk bij gebaat is. Een hond brengt tenslotte ook een grote verantwoordelijkheid voor een client met zich mee. Dat moeten cliënten zich ook goed realiseren en daar wordt tijdens het intakegesprek bij stil gestaan.'

Hoe worden buddyhonden getraind specifiek voor veteranen met PTSS?

Kees Tinga: 'Onze honden worden geboren bij een fok gastgezin. Daar blijven ze tot zeven weken en daarna gaan ze naar een puppy pleeggezin. In dat eerste traject doen wij niets met blindegeleidewerk. Dat is alleen maar inprenten en socialiseren. Als de hond 14 maanden is komt hij hier terug. Dan krijgen ze hier een basistraining. In deze fase wordt gekeken of de hond geschikt is als blindengeleidehond, autismegeleidehond of als buddyhond. Het is belangrijk dat het een zekere hond is en stabiel van karakter, dat hij in vreemde of drukke situatie niet in paniek raakt. Het moet een onverstoorbare hond zijn.'

Welk onderzoek wordt er gedaan naar de effectiviteit van een buddyhond voor veteranen met PTSS?

Martine de Ruiter: 'Onderzoek is binnen de or-

ganisatie van KNGF Geleidehonden een vast gegeven. We voelen het als een maatschappelijke verantwoordelijkheid om het effect van onze geleidehonden ook aan te kunnen tonen, zelfs als het een algemene opinie is dat de inzet van een hond zichtbaar resultaat oplevert voor een cliënt. In 2012 is KNGF Geleidehonden gestart om de kwaliteit van leven van haar cliënten te monitoren met voor- en nametingen. Het doel is dat zowel KNGF Geleidehonden als haar individuele cliënt inzicht verkrijgt in de specifieke effecten die de komst van de geleidehond op de kwaliteit van leven heeft. In de pilotperiode worden enkele geleidehonden die net niet geschikt zijn als blindengeleidehond omgeschoold en op maat getraind voor oud-geüniformeerden die te kampen hebben met PTSS. We willen onderzoeken op welke wijze de inzet van een buddyhond van toegevoegde waarde is voor de kwaliteit van leven bij veteranen met psychosociale problematiek. Ook kijken we in deze pilot naar het gebruik van de meetinstrumenten en of we daar eventueel nog zaken in moeten wijzigen of verfijnen. De instrumenten sluiten aan op de ROM die gehanteerd wordt in de GGZ en meten psychische klachten, het interpersoonlijk functioneren en het functioneren in de maatschappelijke rol.'

Welke organisaties zijn daar bij betrokken?

Martine de Ruiter: 'Prof. dr. Marie-José Enders-Slegers is nauw betrokken bij dit onderzoek, zij is de eerste hoogleraar in Europa op het gebied van Antrozoologie (een bijzondere leerstoel aan de Open Universiteit gericht op gedrags-

wetenschappelijk onderzoek en onderwijs over de bijdrage van dieren aan welzijn en zorg van mensen). Daarnaast is De Basis uiteraard een samenwerkingspartner in dit project. Verder is het Veteraneninstituut betrokken als het gaat om kennis over de problematiek bij veteranen, en kijken het Landelijk Zorgsysteem Veteranen (LZV) en Ministerie van Defensie vanaf de zijlijn mee.'

Wat zijn de verwachte uitkomsten van het onderzoek?

Martine de Ruiter: 'Het zou mooi zijn als eenzaamheidsklachten van de veteranen zouden verminderen, dat veteranen meer naar buiten durven dus een verhoging van de mobiliteit. Maar ook dat het zelfvertrouwen toeneemt en depressieve gevoelens en onrust verminderen. We hopen daarnaast dat de hond een positief effect heeft op het interpersoonlijk functioneren en interactie met anderen. De maatschappelijk werkers die deze veteranen begeleiden merken daarin al een enorme verandering op: dat ze weer met zin in het leven staan. De resultaten zullen waarschijnlijk niet alleen impact hebben op de veteranenzorg maar ook op de zorg voor oud-geüniformeerden met PTSS, een bredere groep, maar met meer focus op de jongere generatie. Op basis van de resultaten uit dit pilotonderzoek kunnen we beter vaststellen voor wie een buddyhond geschikt is. We krijgen beter zicht op het profiel van kandidaten met een serieuze hulpvraag waarvoor de buddyhond een doelmatig middel is. Ik verwacht bijvoorbeeld dat een buddyhond een stuk vrijheid biedt voor

Veteranendag 2013

een speciale groep veteranen met PTSS die bijvoorbeeld 'uitbehandeld' zijn.'

Worden de kosten van een buddyhond vergoed door de zorgverzekeraar?

Martine de Ruiter: 'Helaas niet. De blindengeleidehond wordt gedeeltelijk vergoed via de zorgverzekeringswet. Assistentiehonden ook gedeeltelijk, als uit de aanvraag van de revalidatie arts met de rapportage van de ergotherapeut blijkt dat de hond een substantiële vermindering van zorg geeft die niet met eenvoudigere hulpmiddelen is te bereiken. De buddyhond voor oud-geüniformeerden met PTSS is een nieuw 'fenomeen'. Voordat de zorgverzekeraars dit gaan vergoeden zullen we eerst moeten aantonen dat het een effectief en doelmatig hulpmiddel is. KNGF Geleidehonden financiert de buddyhond grotendeels zelf. Daarnaast hebben wij enkele donateurs die specifiek aangeven hun gift ten gunste van de buddyhond te willen laten komen.'

www.geleidehond.nl

MICHAELA SCHOK is psycholoog/onderzoeker bij het Veteraneninstituut en redactielid van Cogiscope.